

Sammanställning av uppgifter från lärarenkät för ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk i åk 3, vt 2012

Totalt har 1512 lärare besvarat enkäten. Av dessa undervisar 96 % i svenska och 13 % i svenska som andraspråk.

Årets nationella prov hade temat *Påhitt* och genomfördes av elever i årskurs 3 under våren 2012. Provet har mottagits väl: 61 % av lärarna svarar att provet i helhet var *Bra*, och 37 % tycker att det var *Ganska bra*.

Nedan redovisas svaren och de mest relevanta kommentarerna fråga för fråga.

1. I min klass har ämnesprovet i svenska/svenska som andraspråk använts av

alla mina elever i årskurs 3	88%
en del av mina elever i årskurs 3	12%

Lärarna kommenterar att de som inte gjort provet är nyanlända elever som inte talar svenska, elever med funktionshinder samt elever inskrivna i särskolan. Några elever, om än få, har inte deltagit i provet då de bedömts inte ha tillräckligt hög kunskapsnivå eller haft hög frånvaro. En elev har vägrat göra provet.

2. Vad anser du om ämnesprovet i svenska/svenska som andraspråk som helhet?

Bra	61%
Ganska bra	37%
Mindre bra	2%
Dåligt	0%

98 % av lärarna tycker att provet var *Bra* eller *Ganska bra*. Viss kritik framkommer om att temat påhitt uppfattas som abstrakt. Kommentarer sträcker sig från att provet är väldigt dåligt till att det är väldigt bra, från på tok för lätt till på tok för svårt.

”Önskvärt både från elever och från pedagoger är att proven i svenska och proven i matematik har samma ’story’ så att det blir en helhet” skriver en lärare.

”En fullträff helt enkelt!” skriver en annan.

3. Hur var elevernas reaktioner på ämnesprovet i svenska/svenska som andraspråk?

I huvudsak positiva	86%
I huvudsak negativa	0%
Både positiva och negativa	11%
Varken positiva eller negativa	3%

En majoritet av eleverna verkar tycka att provet var roligt.

”De tyckte det var kul, de gillade båda texthäftena. Bra att ämnet är relaterat till vad man läser i trean (Förr i tiden).”

4. Hur har ämnesprovets olika delar fungerat för elever som följer kursplanen i svenska som andraspråk?

Bra	57%
Ganska bra	36%
Mindre bra	6%
Dåligt	1%

Kommentarerna är skiftande med allt från att skrivdelen var svårast till att taldelen var svårast eller att allting var lätt.

”För elever som är relativt nya i Sverige är provet för svårt, de klarar det inte. Det är fel att alla ska delta på samma villkor.”

”Texterna borde sva-anpassas. Det är alldeles för många svåra ord och begrepp som de ska hålla i huvudet. Vi gick igenom orden och begreppen dagen innan som angivits som förslag. Men det är inte elevnära texter för elever som inte har de nya begreppen klara för sig.”

Under utprovningarna samarbetar vi med Nationellt centrum för svenska som andraspråk för att få fram ett prov som på bästa sätt tillgodoser andraspråkstalets möjligheter att visa vad de kan på provet.

5. Hur har ämnesprovets olika delar fungerat för elever med någon form av funktionsnedsättning?

Bra	39%
Ganska bra	45%
Mindre bra	14%
Dåligt	2%

Många lärare har tagit hjälp av specialpedagog och/eller erbjudit enskilt rum för elever med koncentrationssvårigheter. Dator eller andra tekniska hjälpmedel har vissa fall använts och provet har delats upp på fler tillfällen. Tydligare bedömningsunderlag och information om anpassning för elever med funktionsnedsättning efterfrågas av många.

”Efterlyser riktlinjer och idéer om hur man kan anpassa provet. Läsförståelsen blir ej rättvisande eftersom eleven kompenserar sina svårigheter med mycket gott minne av den muntliga introduktionen.”

På Skolverkets webbplats finns mer information om anpassning av nationella prov: www.skolverket.se/prov-och-bedomning/nationella-prov/2.5255

6. Var lärarinformationen tillräcklig informativ?

Ja	71%
I stort sett	26%
I viss mån	2%
Nej	0%

Vissa uppfattar lärarinformationen som rörig och andra uppfattar den som strukturerad. Önskemål framkommer om utökad tid för planering av genomförande samt att delproven ska ligga i närmare anslutning till varandra. Vilka delar som ska skickas in till nationella prov-gruppen har varit otydlig vilket också märks i det inkomna materialet, endast 1 prov av drygt 400 var komplett. Flera kommentarer rör delprovets ordningsföljd som är ”ologisk”, och borde stå i ordning efter när varje delprov ska utföras.

”Lärarinformationen till faktauppgiften *Förr i tiden* där barnen fick skriva utifrån stödord var mycket rörig och gav inga riktmärken till hur mycket det skulle informeras om texten innan. Samma gällde skrivuppgiften *Påhitt*”

7. Gav bedömningsanvisningarna dig tillräckligt underlag för din bedömning?

Ja	54%
I stort sett	41%
I viss mån	4%
Nej	1%

Fler exempel på elevtexter önskas, bland annat texter som ligger i gränslandet mellan godkänt och icke godkänt. Lärarna uppskattar möjligheten att lyssna till bedömningsexempel på Skolverkets hemsida.

”Skrivuppgiften *Förr i tiden* var mycket svår att rätta. Det blev mest diskussioner om den på vårt kommunmöte. En tredjedel av klassen nådde ej kravnivån p.g.a. att de hade skrivit att brödet torkade efter att det hade legat på heta stenar och inte att det torkade genom att ligga på de heta stenarna.”

”Lite otydligt när det gällde t ex högläsningen, vad är t ex ’ett fåtal felläsningar?’”

8. Vad är din uppfattning om delproven i svenska/svenska som andraspråk?

	Bra	Ganska bra	Ganska dåligt	Dåligt
Delprov A, tal och samtal	59%	30%	9%	1%
Delprov B, skönlitterär läsuppgift	88%	11%	1%	0%
Delprov C, läsuppgift sakprosa	84%	14%	2%	0%
Delprov D, elevens högläsning	82%	16%	1%	0%
Delprov E, elevens textsamtal	75%	21%	3%	1%
Delprov F, skrivuppgift berättande text	59%	28%	11%	2%
Delprov G, rättstavning och interpunktion	69%	26%	4%	1%
Delprov H, skrivuppgift sakprosa	63%	26%	9%	1%

Läsproven B och C har fått bäst betyg: över 80 % anser att de var bra. Skrivuppgifterna F och H är mer kritiserade. Ämnet *Påhitt* i delprov F ses som för abstrakt och svårt att skriva om. Flera anser att faktatexten i delprov H var svår för eleverna och att bedömningen blev orättvis. Tidbegränsningen till skrivuppgifterna är ett problem då många elever behöver mer tid. Lärarna skriver:

”En del prov har tagit lång tid i anspråk. Hur mycket är uthållighet och koncentration och hur mycket är kunskap som mäts?”

”Uppgift A, muntlig uppgift, var bättre än den har varit.”

”På delprov B var det en väldigt lång ordlista som helst skulle förklaras innan provet. Det tog lång tid och några ord var så självklara/lätta. Andra ord var svåra att förklara.”

”Prov D och E var egentligen inget fel på, men det är i stort sett omöjligt att hinna med. Hade 46 elever att lyssna på, gånger 15 minuter – den tiden finns inte! Har jobbat gratis flera timmar.”

9. Hur bedömer du svårigheten på respektive delprov?

	För lätt	Lagom	För svår
Delprov A	16%	83%	1%
Delprov B	9%	91%	1%
Delprov C	5%	92%	3%
Delprov D	4%	95%	1%
Delprov E	6%	93%	1%
Delprov F	2%	88%	10%
Delprov G	9%	88%	3%
Delprov H	5%	86%	9%

De flesta lärare anser att svårighetsgraden varit lagom. Kommentarer handlar om att nivån är för lätt för vissa elever och svår för andra. Återigen är skrivuppgift F med temat *Påhitt* mest kritiserat. 10 % av lärarna tycker att den var för svår. Många anser att det är för låga krav på stavning och interpunktion i delprov G.

10. Vad anser du om kravnivån för respektive delprov med tanke på kunskapskraven i svenska/svenska som andraspråk för årskurs 3?

	För låg	Lagom	För hög
Delprov A	11%	88%	0%
Delprov B	5%	94%	1%
Delprov C	4%	94%	2%
Delprov D	5%	94%	1%
Delprov E	6%	93%	1%
Delprov F	4%	94%	2%
Delprov G	15%	84%	1%
Delprov H	6%	88%	6%

Proven är enkla för de flesta elever, men i och med att de ska tydliggöra lägsta godtagbara nivå så är de lagom svåra. Viss kritik riktas mot delar av provet, exempelvis att det är för låg nivå att enbart behöva klara punkt och stor bokstav i tre meningar (delprov G), och även mot antalet stödord som ska vara med i faktatexten (delprov H).

”I 3:an borde man klara att skriva fler än tre korrekta meningar när det gäller stor bokstav och punkt.”

”Det är svårt att skriva en faktatext när man bara får tre ord man ska använda (om smöret)”

11. Har du ändrat uppfattning om elevernas kunskaper i svenska/svenska som andraspråk efter provet?

Ja	3%
I viss mån	30%

Nej	67%

Här finns tyvärr inga kommentarer på grund av ett fel i konstruktionen av enkäten.

12. Vad är din uppfattning om:

	Bra	Ganska bra	Ganska dålig	Dålig
Elevers självbedömning	54%	41%	4%	1%
Kunskapsprofilen	48%	44%	6%	2%

Gällande elevers självbedömning anser många att eleverna har högre tilltro till sin förmåga än vad som visas i provdelarna. Andra anser att eleverna är skickliga i sin självbedömning.

”Elevers självbedömning är en bra utgångspunkt på utvecklingssamtal.”

Kunskapsprofilen är för omfattande och tidskrävande. Den upplevs i många fall som onödigt då dokumentation av eleverna finns med i elevomdömen och individuell utvecklingsplan (IUP). Kunskapsprofilen har även funnits för nedladdning från webben, men kritik framförs mot att tekniken fungerat dåligt. Det är något vi i provgruppen fått många samtal om; den ifyllbara mallen har inte fungerat som tänkt. Ett önskemål från lärarna är att kunskapsprofilen layoutmässigt ska samköras med matematikprovets. Detta är något vi ska försöka tillgodose till nästa provomgång.

”Det är/var för mycket att skriva på för många papper. Jag gjorde en egen sammanställning på datorn då det blev lättare att föra in det skriftliga till omdömena som ligger på datorn.”

”Kunskapsprofilerna var bra, men de var inte anpassade för att fylla i via dator. Detta är en skam 2012!”

13. I min undervisningsgrupp har ämnesprovet i svenska/svenska som andraspråk bedömts:

av mig ensam.	12%
av mig ensam, men diskuterat med kollega.	24%
av mig och min/mina kollegor när det gäller svårbedömda fall.	48%
i sin helhet av mig och mina kollegor.	12%
av annan lärare än jag	3%
på annat sätt.	2%

Många lärare har sambedömt vid behov, framförallt gällande textuppgifterna. Oftast har sambedömningen skett inom skolans lärarkår men ibland även inom kommunen.

”Det finns vissa tolkningsproblem men det har vi löst genom sambedömning och kontakter med andra skolor i kommunen. Det är en förutsättning för en likvärdig bedömning.”

14. Vad anser du om omfattningen av ämnesprovet i svenska/svenska som andraspråk?

Alldeles för omfattande	11%
Lagom omfattande	88%
Borde vara mer omfattande	1%

Den administrativa delen, rättning och dokumentation, tar för mycket tid i anspråk vilket går ut över övrig undervisning och i förlängningen försämrar resultat på nationella prov,

menar vissa. Åsikterna är varierande kring de olika provdelarna, vilka som hade rimlig omfattning och inte.

”Det kunde vara något mindre omfattande. Högläsningen borde omarbetas så att extraresurs inte måste tas in för att kunna genomföra.”

”Helt perfekt! För fyra år sedan var det ett mastodontarbete, i dag går det betydligt lättare och är mindre komplicerat. (Kanske som man själv lärt sig hur det ska genomföras och att man inte kan vara ensam lärare??)”

Övriga synpunkter

Många lärare menar att provtiden borde vara längre, med andra ord börja tidigare på terminen. Administrationen kring proven bör minska så att arbetsbördan minskar och öronmärkt tid bör avsättas för rättning. Man vill ha mer layoutmässig likhet med det nationella provet i matematik. Många önskar att proven ska sändas ut i delprovsbuntar snarare än en bunt per elev.

”Det är mycket onödigt att packa delproven för varje elev. De används delprov för delprov. Tidskrävande att packa upp och sortera alla delproven och ur miljösynpunkt kunde all plast sparats.”

Ett par lärare efterfrågar extraproov till skolorna så att andra lärare eller nya elever har möjlighet att delta. Det senare är dock något som rektor på var skola står för eftersom skolan själv väljer antal prov att beställa.

Vi arbetar vidare

Sammanfattningsvis verkar det nationella provet för årskurs 3 mottagits väl. Alla lärarkommentarer och synpunkter hjälper oss att utveckla provet. Korrigeringsarbete pågår hela tiden för att göra provet så bra som möjligt.

”Vi vill ha längre tid på oss att lämna in åsikter”, skriver en lärare. Vi vill understryka att det går jättebra att kontakta provgruppen med synpunkter när som helst under året.

Provgruppen tackar för alla välgrundade och insiktsfulla kommentarer kring provmaterialet.

Gruppen för nationella prov i svenska och svenska som andraspråk

FUMS

Box 527

751 20 UPPSALA

www.natprov.nordiska.uu.se

Erik Olebark Ringheim,

Sara Lindahl, sara.lindahl@nordiska.uu.se